

VNIVERSITAT Đ VALÈNCIA

SISTEMA POLÍTIC ESPANYOL

ELS PARTITS POLÍTICS A ESPANYA: UCD i AP-PP.

Òscar Barberà

SUMARI

- INTRODUCCIÓ
- LA UCD
 - LA CREACIÓ DEL PARTIT
 - INTERPRETACIONS DE LA SEVA DESAPARICIÓ
- AP/PP
 - ELS ORÍGENS D'AP
 - EL LLARG CAMÍ CAP AL GOVERN
 - EL PP EN L'ACTUALITAT

INTRODUCCIÓ

Preguntes rellevants:

- Identificar quines han estat les principals etapes en la vida de la UCD i AP-PP
- UCD
 - Indicar els principals trets del seu origen
 - Vincular l'origen amb els seus problemes d'institucionalització
 - Descriure i relacionar les principals interpretacions de la crisi de la UCD
- AP
 - Indicar els principals trets del seu origen
 - Vincular l'origen amb els seus problemes per a convertir-se en alternativa de govern durant els anys 80
 - Identificar els principals factors que intervenen en l'accés del PP al govern
 - Identificar l'estratègia del PP i les tensions internes des de la pèrdua del govern

UCD - ELS ORÍGENS.

- **Lideratge inicial indiscutible de Suárez**
 - Carisma de Suárez ([vídeo UCD 77](#))
 - Control del govern i del seu aparell
 - Presidencialisme
 - Control del govern, del partit i del grup parlamentari
 - Elits subordinades al president
- **La UCD com a maquinària electoral al servei del govern**
 - El govern impulsa el partit
 - Ministeri de l'Interior + delegats del govern [Restauració]
 - Estructura caciquista
 - No aparell extraparlamentari (seu central) fort o autònom.
 - Sí centralització de poder: secretari general (delegat de Suárez).
 - Creixement d'afiliats ràpid i no controlat
- **Ambigüitat i heterogeneïtat ideològica**
 - Heterogeneïtat ideològica deliberada
 - Quina etiqueta? DC / liberal / reformista.
 - Únic projecte clar: reforma institucional.

UCD - ELS ORÍGENS.

- **Però federació de partits**
 - Grupo Tácito (s'encara al règim): Oreja / Lavilla.
 - PP (caiguts en desgràcia): Areilza / Pío Cabanillas.
 - DC (empresonats o perseguits): Cervero / Álvarez de Miranda.
 - Partits socialdemòcrates: Fernández Ordóñez.
 - Partits regionalistes
 - Independents (blaus) propers a Suárez: Martín Villa.
- **Amb suport polític molt heterogeni**
 - Extensió desigual entre les províncies
 - Notables provincials que controlen cada província
- **Sense patrocini explícit d'organitzacions socials**
 - No Església
 - No CEOE
 - No família política internacional

UCD - ELS ORÍGENS.

- **Síntesi: intent de creació partit d'arreglega.**
 - Heterogeneïtat ideològica i ambigüitat programàtica
 - No vincles explícits amb organitzacions secundàries
 - Presidencialització de la política

UCD – INTERPRETACIONS DE LA CRISI

- **Explicacions sistèmiques (funcionalisme).**
 - UDC era un partit provisional per a fer la transició
 - Un cop acaba la transició, es queda sense objectiu.
 - Explicació controvertida: desaparició disfuncional.
- **Explicacions organitzatives**
 - **Huneeus:** el partit es crea segons el model consocional de la transició. Però el model es basa en mecanismes informals i no institucionals. El partit no pot resistir les tensions (reforma/ruptura) de la transició. Quan Suárez intenta reforçar el seu poder (1979) i abandonar el model consocional, esclata la crisi.
 - **Gunther:** dos models de partit: d'arregplega enfront de representant de grups d'interès. El model d'arregplega s'esgota quan el líder del partit deixa de tenir èxit electoral.
 - **Caciagli:** incapacitat del partit per a penetrar eficaçment la societat, alta conflictivitat entre dirigents, les errades de Suárez, la incapacitat de la burgesia per a organitzar-se políticament.

UCD – INTERPRETACIONS DE LA CRISI.

- Explicacions organitzatives
 - **Hopkin:** institucionalització fallida en què la debilitat del partit impedeix de superar la crisi derivada del desgast del liderat de Suárez.
 - Incapacitat de crear un aparell central extraparlamentari fort
 - Heterogeneïtat dels dirigents polítics i dels grups que la componen + caràcter instrumental de la UCD.
 - Manca de patrocini de l'Església o de la patronal
 - Relacions de poder no guiades pels estatuts
- Pregunta: podia haver sobreviscut?
 - Hopkin (1999) – el paper de Suárez en la desfeta de la UCD.
 - El projecte de Suárez només arriba a 1978 ([dimissió Suárez TVE](#)).
 - Incapacitat de definir el projecte de govern més enllà de la reforma institucional

AP – ELS ORÍGENS.

- **El lideratge de Manuel Fraga**
 - Exministre de Franco – desplaçat del règim.
 - L'abanderat del reformisme (abans de Suárez).
 - El gir a la dreta: la fundació d'AP.
- ***La Federació d'Aliança Popular***
 - Els set magnífics: la continuïtat del règim per altres vies.
 - AP com a mecanisme d'integració de part de l'elit del règim més nostàlgica
- **Manca de vincles explícits amb organitzacions**
 - No Església / no patronal.
 - No recolzament internacional
- **Del neofranquisme a la dreta conservadora**
 - Campanya 1977 orientada al neofranquisme (programa AP 1977 2')
 - Fraga = neofranquisme?
 - AP i l'elaboració de la CE1978: la ruptura del partit.
 - El fracàs de *Coalició Democràtica* (1979)
 - Democràtic i conservador

AP – ELS ORÍGENS.

*Imágenes de AP y UCD en el electorado y entre sus respectivos
votantes, 1977-1978 **
(En porcentajes) **

	IMÁGENES DE AP		IMÁGENES DE UCD	
	<i>Votantes de AP</i>	<i>Electo- rado</i>	<i>Votantes de UCD</i>	<i>Electo- rado</i>
Franquista:				
Sí	73	69	17	33
No	23	10	55	41
Democrático:				
Sí	47	33	72	61
No	30	47	5	18
Capaz de evitar la confrontación política en- tre los españoles:				
Sí	36	24	68	47
No	39	53	13	30
Defensor de valores cristianos:				
Sí	72	71	70	68
No	5	8	6	10
Defensor de los empresarios:				
Sí	70	74	60	65
No	7	6	15	13
Defensor de los trabajadores:				
Sí	25	15	60	36
No	52	64	17	42
(n)	(381)	(5.898)	(1.573)	(5.898)

AP – EL LLARG CAMÍ CAP AL GOVERN.

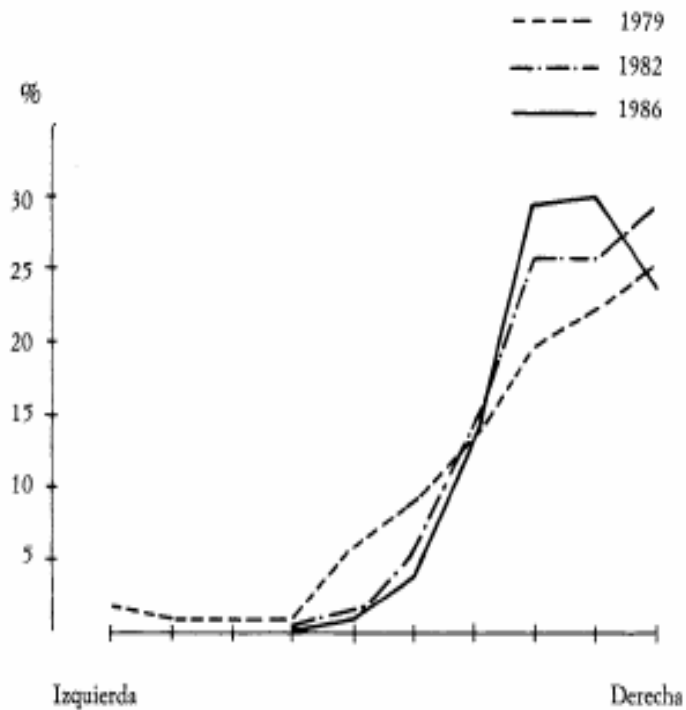
- **La primera refundació del partit (1979).**
 - Dimissió i retorn de Fraga (III Congrés).
 - Unificació del partit
 - Dissolució de les associacions
 - Federació AP continua funcionant fins el 1986
 - El partit es reconstrueix sobre base **presidencialista**
 - Díficil situació financera i lent creixement per **penetració**
 - Creixent dependència de la **CEOE**
- **Nou discurs: la majoria natural.**
 - Interclassisme
 - Ambigüitat ideològica... Però discurs molt conservador.
- **Necessitat de definir nova política d'aliances**
 - Pacte amb PDP (provinent de la UCD).
 - Pacte amb la dreta regionalista (UPN, PAR etc).
- **Resultats: el subtriomf de 1982.**
 - 10 a 106 escons
 - No és alternativa de govern
 - No aconsegueix captar tots els votants de la UCD

AP – EL LLARG CAMÍ CAP AL GOVERN.

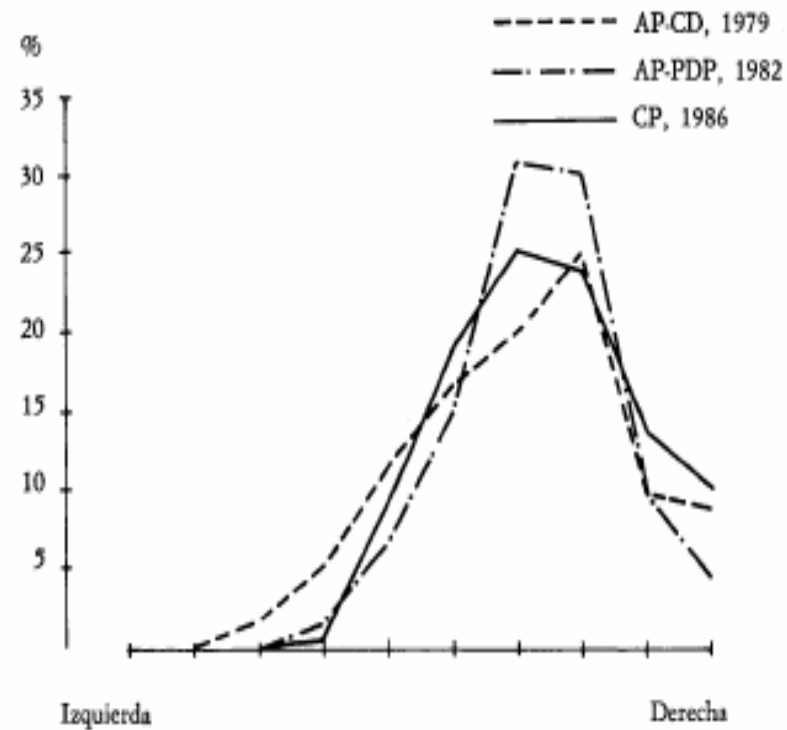
- **Fraga com a problema per AP**
 - Dificultat per a imposar-se en les eleccions 1983-85
 - Balears / Cantàbria / Galícia
 - Fracàs d'articular una gran coalició de la dreta enfront del PSOE
 - AP-PDP enfront del Partit Reformista enfront del CDS
 - **Resultats de 1986 = 1982.**
 - Ruptura del pacte AP-PDP
 - Inici del debat successor
 - **La imatge de Fraga té un sostre de vidre.**
- **La complexa successió de Fraga**
 - Dimissió de Fraga 12-1986
 - Congrés 1987: Herrero enfront d'Hernández Mancha.
 - L'accidentat lideratge d'Hernández Mancha
 - Moció de censura fracassada contra González
 - Fracàs en les eleccions de 1987
 - El PDP desapareix en les eleccions municipals i autonòmiques de 1987
 - AP estén govern a nivell autonòmic: Castella-Lleó / La Rioja / Aragó

AP – EL LLARG CAMÍ CAP AL GOVERN.

*Las ubicaciones de AP en una escala ideológica izquierda-derecha, 1979-1986 **

*Autoubicación de los votantes de AP (y de coaliciones con AP) en una escala ideológica izquierda-derecha, 1979-1986 **

Oscar Barberà SPE 0910

AP – EL LLARG CAMÍ CAP AL GOVERN.

*Valoración de Manuel Fraga según los votantes de los partidos nacionales,
1979-1986 **

		<i>Votantes de</i>				<i>Electorado</i>
		<i>AP (a)</i>	<i>CDS</i>	<i>PSOE</i>	<i>PCE (b)</i>	
1.	<i>Sentimientos de hostilidad hacia M. Fraga (c)</i>					
	1979	10	—	86	92	63
	1982	4	62	75	92	52
	1986	2	50	77	83	59
2.	<i>Valoración media de M. Fraga</i>					
	1979	7,5	—	1,9	1,3	3,1
	1982	7,7	3,7	2,7	1,2	4,0
	1986	8,3	4,3	2,1	1,4	3,6

*«Preferencia negativa de partido», 1979-1985 **

		<i>Votantes de</i>				<i>Electorado</i>
<i>Partidos a los que nunca votaría</i>		<i>AP **</i>	<i>CDS</i>	<i>PSOE</i>	<i>PCE</i>	
AP	1985	—	33	74	94	52
	1982	—	31	57	94	35
	1979	—	—	55	97	39
CDS	1985	14	—	16	30	16
	1982	17	—	18	54	18
PSOE	1985	44	13	—	17	15
	1982	29	3	—	4	9
	1979	39	—	—	5	12

PP – EL LLARG CAMÍ CAP AL GOVERN.

- **L'arribada d'Aznar**

- 1989. Retorn de Fraga - **Congrés de refundació.**
 - **No hi ha canvis en l'organització**
 - **Sí, canvi de nom i adscripció internacional (DC).**
- Un altre successor? Mayor Oreja i les europees de 1989.
- L'alternativa: Aznar i les eleccions generals de 1989.
- **Aznar, designat president congrés 1990 .**
Fraga: “Ni tutelas ni tutías”.

- **Els canvis organitzatius d'Aznar**

- Renovació generacional de la cúpula dirigent
- Més centralització del poder a l'Oficina Central:
 - Selecció candidats autonòmics
 - Subordinació grups parlamentaris
 - Coordinació amb presidents autonòmics
- Professionalització de les campanyes

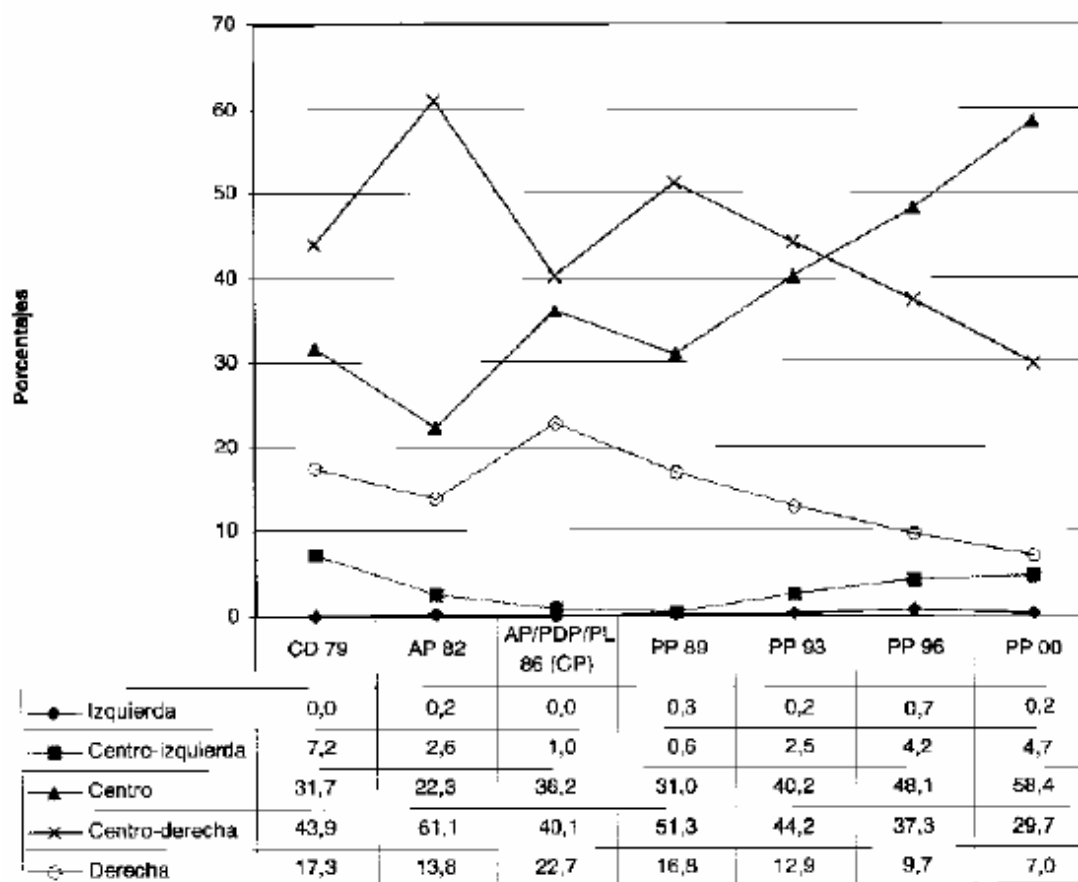
PP – EL LLARG CAMÍ CAP AL GOVERN.

- **Estratègia política d'Aznar**
 - Moderació discurs i programàtica (un exemple 1996).
 - Desacreditació de l'adversari com a alternativa vàlida:
 - Atur, malbaratament, corrupció.
- **El PP al Govern**
- **1996-2000: pacte amb CiU/PNV.**
 - Compliment dels criteris de Maastricht
 - Privatitzacions
 - Fi de la mili
 - Nova estratègia contra ETA: il·legalització d'HB.
 - Enfrontament amb PNV: pacte d'Estella.
- **2000-2004: la majoria absoluta.**
 - Reforma laboral (vaga general 2002).
 - *Prestige*
 - Guerra d'Iraq
 - Successió: **Mariano Rajoy**.

PP – EL LLARG CAMÍ CAP AL GOVERN.

GRÁFICO I.

EVOLUCIÓN AUTO-UBICACIÓN IDEOLÓGICA ELECTORADO DE AP/PP (1979-2000)

Torcal i Medina 2002

PP – EL LLARG CAMÍ CAP AL GOVERN.

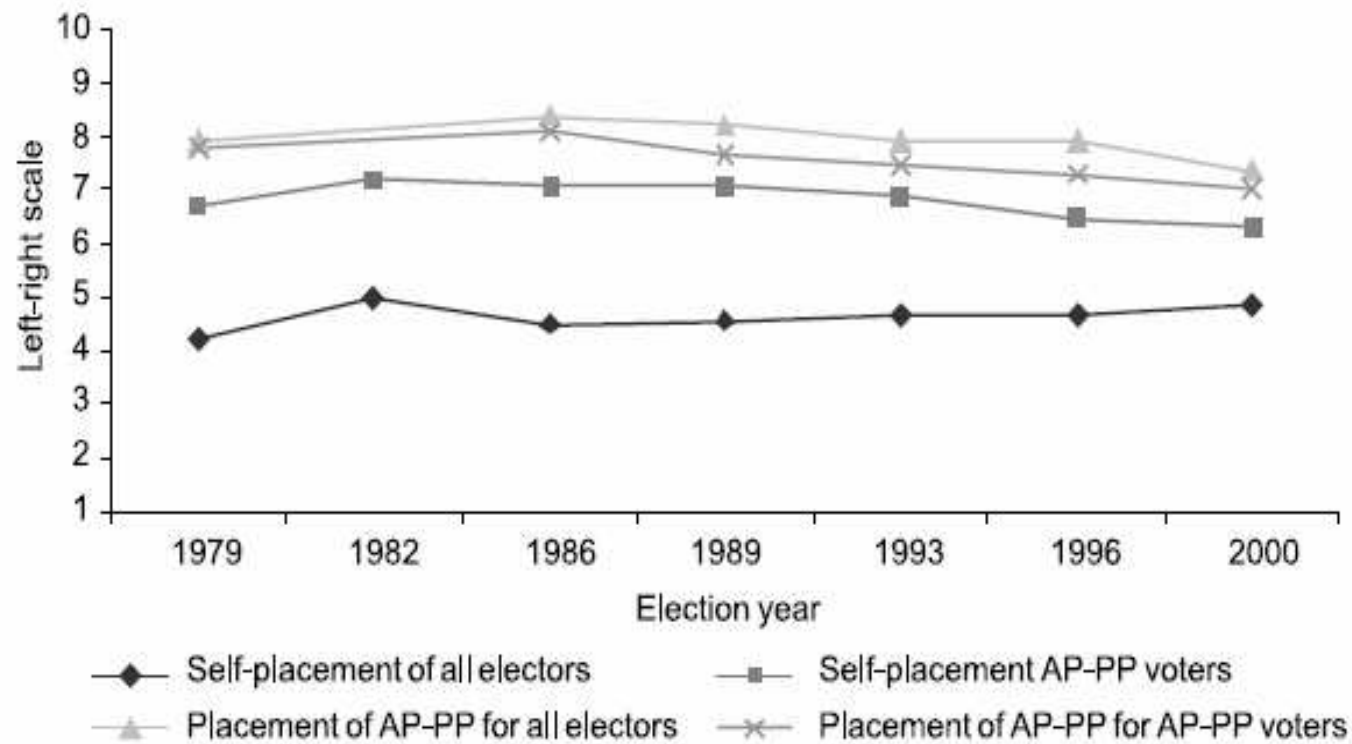

Figure 3 Evolution of Individual and AP-PP Ideological Placements

PP – EL LLARG CAMÍ CAP AL GOVERN.

Table 2 AP-PP Membership Figures, 1977–2004

Year	Membership
1977	less than 21,000
1978	27,225
1979	—
1980	38,000
1981	41,902
1982	85,412
1983	144,960
1984	163,062
1985	202,777
1986	223,068
1987	240,235
1988	246,678
1989	262,755
1990	284,323
1991	302,804
1992	326,356
1993	375,238
1994	429,293
1995	490,223
1996	540,218
1997	578,547
1998	584,341
1999	630,074
2000	601,731
2001	631,882
2002	644,311
2003	—
2004	667,073

Source: Méndez et al. (2004).

PP – EN L'ACTUALITAT.

- **PP a l'oposició: un nou gir a la dreta?**
 - L'11 M i la participació d'ETA
 - Oposició a la treva i negociacions Govern-ETA
 - Reforma Estatut de Catalunya
 - Proximitat estratègies PP – jerarquia Catòlica.
 - Educació / avortament
 - La gestió de la crisi econòmica
 - PERÒ: discurs moderat en eleccions.
 - Vídeo PP 2004.
 - Vídeo PP 2007 (autonòmiques).
 - Vídeos PP 2008 negatiu – positiu.
- **Els problemes organitzatius del pas a l'oposició**
 - 2004-2008: la tutela d'Aznar.
 - 2008- El pes dels barons?
 - E. Aguirre / A. Ruiz Gallardón / F. Camps / A. Núñez Feijoo
 - Els problemes de finançament:
 - Gürtel: (Madrid-València) / Trama Balear.